

Anpassningar av regelverket om tillfälliga anstånd

April 2020

Innehållsförteckning

1	Förslag till lag om ändring i lagen (2009:99) om anstånd med inbetalning av skatt i vissa fall.....	4
2	Anstånd med inbetalning av skatt i vissa fall.....	6
3	Anståndsavgiften ska sänkas och inte tas ut de sex första månaderna.....	7
4	Skatteverket ska kunna återkalla anstånd på eget initiativ i vissa fall.....	8
5	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	10
6	Konsekvensanalys.....	11
6.1	Bakgrund.....	11
6.2	Syfte och alternativa lösningar.....	12
6.3	Offentligfinansiell effekt.....	13
6.4	Effekter för företag.....	14
6.5	Effekter för inkomstfördelningen och den ekonomiska jämställdheten.....	14
6.6	Effekter för sysselsättning.....	15
6.7	Effekter för myndigheter och allmänna förvaltningsdomstolar.....	15
6.8	Övriga effekter.....	15
7	Författningskommentar.....	15

Promemorians huvudsakliga innehåll

I promemorian föreslås vissa ändringar i lagen (2009:99) om anstånd med inbetalning av skatt i vissa fall.

Det föreslås att anståndsavgiften ska tas ut med 0,2 procent på beviljat anståndsbelopp från och med den sjunde kalendermånaden efter att anstånd beviljats. Om ett nytt anstånd har beviljats för samma skatter och avgifter som ett tidigare anstånd, får sådana kalendermånader då anståndsavgift inte ska tas ut vara sammanlagt högst sex kalendermånader. Det föreslås även att Skatteverket ska kunna återkalla anstånd helt eller delvis om den skattskyldige har näringsförbud eller är försatt i konkurs, om beslutet om anstånd är felaktigt och felaktigheten beror på att den skattskyldige har lämnat oriktiga eller vilseledande uppgifter eller om det finns synnerliga skäl. Slutligen föreslås det även att om de skatter och avgifter som anståndet avser har satts ned, får Skatteverket återkalla anståndet i motsvarande mån.

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 juni 2020.

1 Förslag till lag om ändring i lagen (2009:99) om anstånd med inbetalning av skatt i vissa fall

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2009:99) om anstånd med inbetalning av skatt i vissa fall

dels att 3 och 5 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 5 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §¹

Skatteverket ska återkalla anståndet helt eller delvis om den skattskyldige begär det. Anståndsbeloppet ska då betalas senast den förfallodag enligt 62 kap. 9 § första stycket skatteförfarandelagen (2011:1244) som infaller närmast efter det att 30 dagar har gått från den dag då beslutet om återkallelse fattades.

Skatteverket ska återkalla anståndet helt eller delvis om den skattskyldige begär det. *Om de skatter och avgifter som anståndet avser har satts ned, får Skatteverket återkalla anståndet i motsvarande mån.*

Skatteverket får även återkalla anståndet helt eller delvis om

1. den skattskyldige har näringsförbud eller är försatt i konkurs,

2. beslutet om anstånd är felaktigt och felaktigheten beror på att den skattskyldige har lämnat oriktiga eller vilseledande uppgifter, eller

3. det finns synnerliga skäl.

Om anståndet har återkallats enligt första eller andra stycket, ska anståndsbeloppet betalas senast den förfallodag enligt 62 kap. 9 § första stycket skatteförfarandelagen (2011:1244) som infaller närmast efter det att 30 dagar har gått från den dag då beslutet om återkallelse fattades.

5 §²

Utöver ränta enligt 4 § ska den som har beviljats anstånd enligt 1 eller 1 a § betala en avgift

Utöver ränta enligt 4 § ska den som har beviljats anstånd enligt 1 eller 1 a § betala en avgift

¹ Senaste lydelse 2020:161.

² Senaste lydelse 2020:206.

(anståndsavgift). Anståndsavgiften tas ut med 0,3 procent på beviljat anståndsbelopp per kalendermånad från och med månaden efter att anstånd beviljats till och med den månad då anståndsbeloppet ska betalas enligt 1 § tredje stycket respektive 1 a § tredje stycket. Om anståndet har återkallats enligt 3 §, ska anståndsavgiften sättas ned i motsvarande mån.

(anståndsavgift). Anståndsavgiften tas ut med 0,2 procent på beviljat anståndsbelopp per kalendermånad från och med *den sjunde* månaden efter att anstånd beviljats till och med den månad då anståndsbeloppet ska betalas enligt 1 § tredje stycket respektive 1 a § tredje stycket. Om anståndet har återkallats enligt 3 §, ska anståndsavgiften sättas ned i motsvarande mån.

Anståndsavgiften ska betalas senast den förfallodag som avses i 1 § tredje stycket respektive 1 a § tredje stycket. Om anståndet har återkallats enligt 3 §, ska anståndsavgiften betalas senast den förfallodag som avses i den bestämmelsen.

Anståndsavgiften ska vid tillämpning av inkomstskattelagen (1999:1229) behandlas som ränta enligt 65 kap. 7 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

5 a §

Om ett nytt anstånd har beviljats för samma skatter och avgifter som ett tidigare anstånd, får sådana kalendermånader då anståndsavgift inte ska tas ut enligt 5 § första stycket vara sammanlagt högst sex kalendermånader.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juni 2020.
 2. Denna lag tillämpas på anstånd som har beviljats från och med den 30 mars 2020.

2 Anstånd med inbetalning av skatt i vissa fall

Regeringen har med anledning av coronavirusets spridning och dess konsekvenser föreslagit ändringar i lagen (2009:99) om anstånd med inbetalning av skatt i vissa fall i två extra ändringsbudgetar för 2020. Nedan beskrivs relevanta delar i den lagen, med beaktande av de ändringar som har trätt i kraft den 30 mars 2020 (se prop. 2019/20:132, bet. 2019/20:FiU53, rskr. 2019/20:194) och den 6 april 2020 (se prop. 2019/20:151, bet. 2019/20:FiU55, rskr. 2019/20:204).

Av 1 § framgår bl.a. att Skatteverket efter ansökan får bevilja anstånd med inbetalning av dels arbetsgivares sammanlagda skatteavdrag och arbetsgivaravgifter, dels mervärdesskatt som redovisas månadsvis eller kvartalsvis, som gäller redovisningsperioder som infaller under januari–september 2020. Anståndet får beviljas för högst tre redovisningsperioder för skatteavdrag och arbetsgivaravgifter respektive mervärdesskatt. För mervärdesskatt som redovisas kvartalsvis får anstånd beviljas för högst en redovisningsperiod. Anståndstiden får bestämmas till längst ett år. Anståndsbeloppet ska betalas senast den förfallodag enligt en viss bestämmelse i skatteförfarandelagen (2011:1244), förkortad SFL, som infaller närmast efter det att anståndstiden upphör.

I 1 a § finns en motsvarande möjlighet för den som redovisar mervärdesskatt helårsvis att få anstånd med inbetalning av mervärdesskatt som ska deklaras under perioden 27 december 2019–17 januari 2021. Anstånds-möjligheten gäller för en redovisningsperiod, dvs. ett beskattningsår. Anstånd kan beviljas i upp till ett år.

Enligt 2 § ska anstånd beviljas om inte särskilda skäl talar emot det.

Skatteverket ska vidare återkalla anståndet helt eller delvis om den skattskyldige begär det (3 §). Anståndsbeloppet ska då betalas senast den förfallodag enligt en viss bestämmelse i skatteförfarandelagen som infaller närmast efter det att 30 dagar har gått från den dag då beslutet om återkallelse fattades.

Den som har beviljats anstånd ska betala den kostnadsränta som enligt skatteförfarandelagen gäller vid anstånd (4 §).

Av 5 § följer vidare att den som har beviljats anstånd även ska betala en anståndsavgift, utöver ränta. Anståndsavgiften tas ut med 0,3 procent på beviljat anståndsbelopp per kalendermånad från och med månaden efter att anstånd beviljats till och med den månad då anståndsbeloppet ska betalas. Om anståndet har återkallats enligt 3 §, ska anståndsavgiften sättas ned i motsvarande mån. Anståndsavgiften ska betalas senast den dag då anståndsbeloppet senast ska vara inbetalt.

3 Anståndsavgiften ska sänkas och inte tas ut de sex första månaderna

Förslag: Anståndsavgift ska tas ut med 0,2 procent på beviljat anståndsbelopp från och med den sjunde kalendermånaden efter att anstånd beviljats. Om ett nytt anstånd har beviljats för samma skatter och avgifter som ett tidigare anstånd, får sådana kalendermånader då anståndsavgift inte ska tas ut vara sammanlagt högst sex kalendermånader.

Skälen för förslaget: Riksdagen har ställt sig bakom det som utskottet anför om att regeringen skyndsamt bör återkomma till riksdagen med förslag om att sänka den sammantagna ränta som ska betalas vid anstånd med inbetalning av skatt (bet. 2019/20:FiU51, punkt 2 b, rskr. 2019/20:199). Riksdagen anför bl.a. att den sammantagna räntan är för hög och att detta är problematiskt i synnerhet för många små och medelstora företag som är i kris.

Den som har beviljats ett s.k. tillfälligt anstånd ska betala dels den kostnadsränta som enligt skatteförfarandelagen (2011:1244) gäller vid anstånd, dels en anståndsavgift. Anståndsavgiften tas ut med 0,3 procent på det beviljade anståndsbeloppet per kalendermånad från och med månaden efter att anstånd beviljats till och med den månad då anståndsbeloppet ska betalas (se avsnitt 2).

Ett sätt att i ännu högre grad underlätta för skattskyldiga, i synnerhet små och medelstora företag, i den rådande situationen skulle kunna vara att sänka räntesatsen för kostnadsräntan. En sådan lösning bedöms dock medföra flera utmaningar av främst teknisk och administrativ natur, bl.a. till följd av att kostnadsräntan följer den beräkningsstruktur för kostnadsränta som gäller i hela skattekontosystemet. Bedömningen är att en mer effektiv och ändamålsenlig lösning är att sänka nivån på anståndsavgiften. Det föreslås att detta ska kombineras med införandet av en inledande period under vilken anståndsavgift inte ska tas ut, vilket också bedöms skapa incitament för att betala tillbaka anståndsbeloppet tidigare än vad som annars hade varit fallet. Dessa förslag bedöms sammantaget förkorta tiden med likviditetsbrist för dem som har beviljats anstånd genom att utgifterna inte blir lika stora när anståndsbeloppet ska betalas tillbaka. Förslagen innebär att den sammantagna ränte- och avgiftsnivån under anståndstiden sänks. Förslagen kan också innebära att fler företag väljer att utnyttja den möjlighet till likviditetsförstärkning som erbjuds genom anstånd. Mot bakgrund av vad riksdagen har anförts, och med hänsyn till avvägningen mellan att å ena sidan ytterligare underlätta för skattskyldiga och att å andra sidan säkerställa statens kompensation för uppborðsförlusterna, bedöms det lämpligt att anståndsavgiften ska tas ut med 0,2 procent på beviljat anståndsbelopp och först från och med den sjunde kalendermånaden efter att anstånd beviljats. Det föreslås med andra ord bl.a. att anståndsavgiften inte ska tas ut under de sex första kalendermånaderna efter att anstånd beviljats.

I detta sammanhang bör nämnas att det kan förekomma fall där Skatteverket beviljar anstånd som avser samma skatter och avgifter som ett tidigare anstånd. Det kan t.ex. finnas anstånd som har en kortare anståndstid

än ett år, på grund av att den skattskyldige själv har begärt det. Om ett nytt anstånd beviljas för samma skatter och avgifter, bör tidigare kalendermånader under vilka anståndsavgift inte har tagits ut beaktas vid bestämmandet av när anståndsavgiften ska börja tas ut för det nya anståndet. Om så inte sker skulle i vissa fall fler än sex kalendermånader utan anståndsavgift kunna uppkomma för anstånd som avser samma skatter och avgifter. Skattskyldiga som har beviljats anstånd med en kortare anståndstid än ett år och som därefter på nytt ansöker om anstånd för samma skatter och avgifter, skulle således kunna hamna i ett bättre läge än skattskyldiga som har beviljats anstånd med en anståndstid om ett år. Sådana effekter är inte önskvärda och ligger inte i linje med intentionerna med förslaget om att anståndsavgift inte ska tas ut under en viss period. Det föreslås därför att om ett nytt anstånd har beviljats för samma skatter och avgifter som ett tidigare anstånd, får sådana kalendermånader då anståndsavgift inte ska tas ut vara sammanlagt högst sex kalendermånader.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 5 § lagen om anstånd med inbetalning av skatt i vissa fall och att en ny paragraf, 5 a §, införs i samma lag.

4 Skatteverket ska kunna återkalla anstånd på eget initiativ i vissa fall

Förslag: Skatteverket ska kunna återkalla anstånd helt eller delvis om den skattskyldige har näringsförbud eller är försatt i konkurs, om beslutet om anstånd är felaktigt och felaktigheten beror på att den skattskyldige har lämnat oriktiga eller vilseledande uppgifter eller om det finns synnerliga skäl. Om de skatter och avgifter som anståndet avser har satts ned, får Skatteverket återkalla anståndet i motsvarande mån.

Skälen för förslaget: Möjligheten att beviljas anstånd enligt lagen (2009:99) om anstånd med inbetalning av skatt i vissa fall syftar till att i möjligaste mån hjälpa företag som i grunden är sunda och livskraftiga över en tillfällig, svår period med akut likviditetsbrist. Anståndsmöjligheten får dock inte innebära att företag som missköter sin ekonomi eller är oseriösa på annat sätt gynnas (se prop. 2008/09:113 s. 8–9).

Av 3 § lagen om anstånd med inbetalning av skatt i vissa fall framgår bl.a. att Skatteverket ska återkalla ett anstånd helt eller delvis endast om den skattskyldige själv begär det. Enligt denna lag har Skatteverket således inga möjligheter att återkalla anstånd på eget initiativ. Avsaknaden av sådana möjligheter bör ses i ljuset av att det har kommit in ett mycket stort antal ansökningar om s.k. tillfälliga anstånd till Skatteverket. Enligt uppgift från Skatteverket har totalt ca 24 200 ansökningar kommit in till myndigheten fram till och med den 15 april 2020. Detta kan ställas i relation till att totalt ca 6 900 ansökningar beviljades när en motsvarande anståndsmöjlighet fanns från mars 2009 till januari 2011 i samband med finanskrisen. Detta ställer stora krav på att myndigheten snabbt kan hand-

lägga dessa ansökningar, för att sökandena i tid ska kunna få den hjälp som ett anstånd innebär. Bedömningen är att detta sammantaget medför en risk för att anståndsmöjligheten missbrukas av oseriösa aktörer. Det bedöms därför vara angeläget att Skatteverket i vissa fall ska kunna återkalla anstånd helt eller delvis på myndighetens eget initiativ. Möjligheten att återkalla anstånd bör dock inte sträckas alltför långt, bl.a. med hänsyn till att ett beviljat anstånd i grunden är att anse som ett gynnande förvaltningsbeslut men även mot bakgrund av den svåra ekonomiska situation som många skattskyldiga befinner sig i till följd av coronavirusets spridning.

När det gäller frågan i vilka fall Skatteverket ska kunna återkalla anstånd görs bedömningen att en sådan möjlighet delvis bör knytas till förutsättningarna att beviljas anstånd. I detta sammanhang kan det nämnas att en grund för återkallelse med denna koppling finns för anstånd som beviljas med stöd av skatteförfarandelagen (2011:1244). Av 63 kap. 22 § SFL framgår bl.a. att Skatteverket får återkalla ett anstånd eller sätta ned anståndsbeloppet om förhållandena har ändrats väsentligt sedan anstånd beviljats. Denna befogenhet tar sikte på sådana förändringar som innebär att den skattskyldige inte längre uppfyller förutsättningarna för ett beviljat anstånd (se prop. 2010/11:165 s. 1042).

Anståndsregleringen i lagen om anstånd med inbetalning av skatt i vissa fall är generellt utformad. Det anges dock i 2 § att anstånd ska beviljas om inte särskilda skäl talar emot det. Med särskilda skäl avses bl.a. fall där den skattskyldige har mer än försumbara skulder som är överlämnade till indrivning eller att omständigheter föreligger hos den skattskyldige som skulle kunna medföra återkallelse av godkännande för F-skatt (se prop. 2008/09:113 s. 14–15). Av 9 kap. 4 § SFL jämförd med 9 kap. 1 § SFL framgår att Skatteverket ska återkalla ett godkännande för F-skatt bl.a. om det finns skälig anledning att anta att näringsverksamhet varken bedrivs eller kommer att bedrivas, om innehavaren inte har redovisat eller betalat skatter eller avgifter i en utsträckning som inte är obetydlig eller om innehavaren har näringsförbud eller är försatt i konkurs.

Omständigheter av nu nämnda slag kan alltså medföra att en skattskyldig inte beviljas anstånd. Det bedöms rimligt att vissa av dessa omständigheter även ska kunna ligga till grund för en återkallelse av ett beviljat anstånd. I detta sammanhang kan det åter nämnas att syftet med de tillfälliga anstånden är att hjälpa seriösa företag som i grunden är sunda och livskraftiga företag över en tillfällig, svår ekonomisk period. Mot bakgrund av att möjligheten att återkalla anstånd inte bör sträckas alltför långt görs bedömningen att grunderna för återkallelse bör begränsas till bl.a. sådana situationer där det är uppenbart att syftet med anståndsmöjligheten inte uppfylls. Det föreslås därför att Skatteverket ska kunna återkalla anstånd helt eller delvis om den skattskyldige har näringsförbud eller är försatt i konkurs.

Skatteverket bör även kunna återkalla ett beslut om anstånd helt eller delvis om beslutet är felaktigt och felaktigheten beror på att den skattskyldige har lämnat oriktiga eller vilseledande uppgifter. Av 37 § andra stycket 3 förvaltningslagen (2017:900) följer att Skatteverket redan i dag kan återkalla ett beslut om anstånd om de nu angivna förutsättningarna är uppfyllda. Regelverket bedöms dock bli mer ändamålsenligt om Skatte-

verket kan återkalla anstånd på denna grund även med stöd av lagen om anstånd med inbetalning av skatt i vissa fall.

Det bedöms vidare att Skatteverket helt eller delvis ska kunna återkalla anstånd om det finns synnerliga skäl. Med synnerliga skäl avses här undantagssituationer som faller utanför de ovan föreslagna grunderna för återkallelse. Det kan t.ex. röra sig om fall där det kan konstateras att det företag som beviljats anstånd har använts som ett verktyg för att begå ekonomisk brottslighet och där beslut om näringsförbud ännu inte har fattats. Avsikten är att denna grund för återkallelse ska tillämpas restriktivt.

Det ska slutligen även lyftas fram att anstånd enligt lagen om anstånd med inbetalning av skatt i vissa fall får beviljas för sådan avdragen skatt, arbetsgivaravgifter och mervärdesskatt som ska redovisas i vissa deklARATIONER som anges i lagen. Det är således storleken på de skatter och avgifter som har redovisats i sådana deklARATIONER som avgör hur stort anståndsbeloppet kan vara. Dessa skatter och avgifter kan dock i vissa fall komma att sättas ned efter att anstånd har beviljats. En sådan situation kan t.ex. aktualiseras om Skatteverket genom ett omprövningsbeslut sätter ned de skatter och avgifter som anståndet avser. Det bedöms att storleken på anståndsbeloppet som utgångspunkt bör bestämmas utifrån storleken på de skatter och avgifter som anståndet avser. Om de skatter och avgifter som anståndet gäller för har satts ned efter att anstånd beviljats, bör Skatteverket därför kunna återkalla anståndet i motsvarande mån. En sådan återkallelse innebär att anståndsbeloppet sätts ned så att det motsvarar de skatter och avgifter som anståndet avser.

I 9 § lagen om anstånd med inbetalning av skatt i vissa fall anges bl.a. att Skatteverkets beslut enligt denna lag överklagas enligt bestämmelserna i 67 kap. SFL. Av detta följer att Skatteverkets beslut om återkallelse av anstånd får överklagas till förvaltningsrätten.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 3 § lagen om anstånd med inbetalning av skatt i vissa fall.

5 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Förslag: Lagen ska träda i kraft den 1 juni 2020. Lagen ska tillämpas på anstånd som har beviljats från och med den 30 mars 2020.

Skälen för förslaget: Ändringarna bör träda i kraft så snart som möjligt. Det föreslås därför att lagändringarna ska träda i kraft den 1 juni 2020.

Förslaget att anståndsavgiften ska tas ut med 0,2 procent på beviljat anståndsbelopp och först från och med den sjunde kalendermånaden efter att anstånd beviljats bör gälla alla anstånd som har beslutats med stöd av lagen (2009:99) om anstånd med inbetalning av skatt i vissa fall i dess lydelse från och med den 30 mars 2020. På så sätt kommer alla de anstånd som har beviljats med stöd av de bestämmelser om s.k. tillfälliga anstånd

som har föränletts av coronakrisen att omfattas av ändringen. Om en anståndsavgift redan har debiterats kan ett belopp motsvarande avgiften krediteras på den skattskyldiges skattekonto efter ikraftträdandet, genom ett omprövningsbeslut av Skatteverket.

Förslaget att de kalendermånader då anståndsavgift inte ska tas ut får vara sammanlagt högst sex kalendermånader för anstånd som avser samma skatter och avgifter, bör även det gälla anstånd som har beviljats från och med den 30 mars 2020. Om så inte vore fallet skulle i vissa situationer fler än sex kalendermånader utan anståndsavgift kunna uppkomma för anstånd som avser samma skatter och avgifter. Sådana effekter är inte önskvärda och ligger inte i linje med intentionerna med förslaget om att anståndsavgift inte ska tas ut under en viss period (se avsnitt 3).

Det föreslås även att förslaget som innebär att Skatteverket i vissa fall ska kunna återkalla anstånd ska vara tillämpligt på anstånd som har beviljats från och med den 30 mars 2020. Detta väcker frågan om den huvudregel i svensk förvaltningsrättslig praxis som innebär att gynnande förvaltningsbeslut i princip inte får återkallas. Denna huvudregel är dock försedd med ett antal undantag, se t.ex. 37 § andra stycket förvaltningslagen (2017:900). Regeln utgör inte heller något hinder mot att gynnande beslut upphävs med stöd av senare tillkommen lagstiftning, förutsatt att denna lagstiftning inte är uppenbart oförenlig med regeringsformen eller i övrigt är behäftad med någon grundläggande brist (se RÅ 1999 ref. 76). Här bör understrykas att förslaget inte innebär att skatt eller statlig avgift kommer att tas ut i vidare mån än som följer av föreskrifter som gällde när den omständighet inträffade som utlöste skatt- eller avgiftsskyldigheten. En återkallelse innebär att den skatt eller avgift som anståndet avser ska betalas vid en tidigare tidpunkt än vad som hade varit fallet om anståndet inte återkallats. Förslaget bedöms således vara förenligt med förbudet mot retroaktiv lagstiftning i 2 kap. 10 § andra stycket regeringsformen. Förslaget bedöms även i övrigt vara förenligt med regeringsformen och med huvudregeln att gynnande förvaltningsbeslut i princip inte får återkallas. Avslutningsvis bör det här åter lyftas fram att avsikten alltså är att även anstånd som har beviljats från och med den 30 mars 2020 ska kunna återkallas helt eller delvis av Skatteverket i vissa fall.

Sammantaget föreslås det således att lagändringarna ska tillämpas på anstånd som har beviljats från och med den 30 mars 2020.

6 Konsekvensanalys

I detta avsnitt redogörs för förslagets effekter i den omfattning som bedöms lämpligt i det aktuella lagstiftningsärendet och med beaktande av förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

6.1 Bakgrund

Syftet med de tillfälliga anstånden är att snabbt dämpa tillfälliga likviditetsproblem som kan uppstå för företag i följderna av utbrottet av det nya

coronaviruset. De tillfälliga anstånden riktar sig mot företag som i grunden är sunda och livskraftiga och som har förutsättningar att fortsätta bedriva sin verksamhet om de får hjälp att överbrygga en period av likviditetsbrist.

En uttalad princip vid införandet av de tillfälliga anstånden 2009 var att den samlade kostnadsräntan och anståndsavgiften inte ska understiga en normal marknadsränta och att anstånden inte ska kunna användas som ett billigare alternativ än lån på kreditmarknaden. När möjligheten till tillfälliga anstånd återinfördes genom extra ändringsbudget för 2020 – åtgärder med anledning av coronaviruset (prop. 2019/20:132) var utgångspunkten i detta avseende densamma som när de tillfälliga anstånden infördes 2009.

Ett motiv för staten att ta ut en ersättning för anstånden som ligger i nivå med en marknadsränta är att full kompensation därmed erhålls för förväntade kreditförluster. I den rådande situationen finns det dock en del praktiska svårigheter när kostnadsräntan och anståndsavgiften ska jämföras med en marknadsränta. En svårighet är att virusepidemin medför en ökad osäkerhet på kreditmarknaden, vilket bland annat gör det problematiskt att bestämma en räntenivå som speglar en marknadsmässig kompensation för kreditrisken och andra kostnader som är förenade med kreditgivningen. En annan svårighet med jämförelsen är att staten som kreditgivare har andra förutsättningar än övriga aktörer på kreditmarknaden, bland annat vad gäller kapitalkostnad, kreditrisk och administrativa kostnader. I alla tre avseenden har staten ofta bättre förutsättningar än övriga aktörer. Statens kapitalkostnad är förhållandevis liten eftersom räntan på statspapper är låg. När det gäller kreditrisken för skatter har staten en viss fördel genom ett effektivt uppbörds- och indrivningssystem. Även när det gäller de administrativa kostnaderna har staten en fördel. När kreditgivningen sker genom beskattningen finns en befintlig effektiv struktur i skattesystemet och skatteadministrationen. Av det skälet finns det anledning att nu delvis frångå målsättningen att den samlade kostnadsräntan och anståndsavgiften ska spegla en marknadsmässig ränta.

6.2 Syfte och alternativa lösningar

Syftet med att sätta ned anståndsavgiften till 0,2 procent per månad och samtidigt ta ut anståndsavgiften först från och med den sjunde månaden efter att anstånd beviljats är att justera reglerna, så att avvägningen mellan att å ena sidan ge stöd till företag med tillfälliga likviditetsproblem och att å andra sidan se till att staten får kompensation för uppbördsförlusterna blir mer balanserad.

Om inte denna justering görs finns en risk att många företag som i grunden är sunda och livskraftiga får en alltför lång period med låg eller ingen lönsamhet, även när inkomsterna ökar efter att virusepidemin är över. Det kan även innebära att företag som har förutsättningar att fortleva avstår från att använda anståndsmöjligheten av kostnadsskäl.

6.3 Offentligfinansiell effekt

Det totala anståndsbeloppet för tillfälliga anstånd bedöms uppgå till 27 miljarder kronor. Anståndsbeloppet har uppskattats genom en uppskrivning av det samlade anståndsbelopp som medgavs under finanskrisen 2009. Det finns indikationer på att det totala anståndsbeloppet kommer att överstiga 27 miljarder kronor. Det kan därför finnas anledning att justera den beräkning av den offentligfinansiella effekten som görs i denna promemoria.

Uppskattningen av den offentligfinansiella effekten av införandet av tillfälliga anstånd bygger på att anstånden utnyttjas under ett år. Den offentligfinansiella effekten består av ett antal deffekter. Den första är statens kapitalkostnad. Den andra är statens kreditkostnad i form av uppbördsförluster. Den tredje är statens kompensation i form av kostnadsränta och anståndsavgift, som främst avser att täcka den ökning av uppbördsförlusterna som blir följderna av anstånden. Bakom effekten på uppbördsförlusterna finns dock två motverkande effekter. Dels ökar uppbördsförlusterna eftersom tiden mellan att skatten redovisas och betalas blir längre, dels blir uppbördsförlusterna mindre än de annars hade blivit eftersom företag med tillfälliga likviditetsproblem kan undvika konkurs genom att skjuta på sin betalning av skatt.

Statens kapitalkostnad antas motsvara räntan på femåriga statsobligationer. Kapitalkostnaden beräknas till 171 miljoner kronor. Den samlade kostnadsräntan och anståndsavgiften beräknas uppgå till 1 260 miljoner kronor. Den samlade nettoeffekten på uppbördsförlusterna är mycket svår att uppskatta men antas motsvara den summa som staten hade tagit ut som kompensation om kostnadsränta och anståndsavgift betalats under hela anståndstiden med en anståndsavgift om 0,3 procent per månad. Detta antagande får anses vara rimligt också från utgångspunkten att nivån på kostnadsräntan och anståndsavgiften i förslaget i prop. 2019/20:132, dvs. den nu gällande regleringen, sattes för att motsvara en marknadsmässig ränta, och att en sådan ska spegla den risk som kreditgivaren tar.

Sammantaget uppgår den offentligfinansiella nettoeffekten av införandet av tillfälliga anstånd till 171 miljoner kronor ($171 + 1\,260 - 1\,260$), där hälften antas belöpa på 2020 och hälften på 2021.

Införandet av en sex månaders avgiftsfri period bedöms inte påverka det samlade anståndsbeloppet. Därmed påverkas inte statens kapitalkostnad eller de samlade uppbördsförlusterna, utan endast den samlade anståndsavgiften. Den offentligfinansiella effekten av den minskade anståndsavgiften beräknas till -628 miljoner kronor³, fördelat med hälften vardera på 2020 och 2021.

$$^3 \sum_{t=7}^{12} \frac{27\,000 \times 0,002}{1,00063^t} - \sum_{t=1}^{12} \frac{27\,000 \times 0,003}{1,0063^t} = -628$$

Tabell 6.1 Offentligfinansiell effekt

Miljarder kronor

	Effekt från	Bruttoeffekt	Nettoeffekt		Varaktig effekt
		2020	2020	2021	
Anståndsavgift från månad sju	2020-04-09	-0,31	-0,31	-0,31	0

6.4 Effekter för företag

Anstånd med betalning av skatt och arbetsgivaravgifter ger företag som får tillfälliga likviditetsproblem en möjlighet att överbrygga en period av lägre inkomster. Förslaget om en avgiftsfri period gynnar dessa företag eftersom det minskar deras kostnader för anstånden. På så sätt förbättras förutsättningarna för att företagets lönsamhet bibehålls och risken för konkurs minskar ytterligare.

Beräkningarna av den offentligfinansiella effekten är en statisk beräkning som inte tar hänsyn till en eventuell ökning av antalet företag som ansöker om anstånd med anledning av en avgiftsfri period. Det är rimligt att anta att en sänkt kostnad för anstånd kommer innebära att fler företag ansöker om anstånd än vad som annars hade varit fallet, men eftersom det saknas uppskattningar om hur stor en sådan ökning kan vara bedöms en statisk beräkning ge en god preliminär uppskattning av åtgärdens effekt på de offentliga finanserna. En annan aspekt är att företag som inte hade någon möjlighet att betala den tidigare, högre avgiften kan ha möjlighet att göra det med den lägre avgiften. Sådana företag skulle gynnas av förslaget, eftersom det ger också dem en möjlighet att lösa ett tillfälligt likviditetsproblem och på så sätt undvika konkurs.

De företag som har möjlighet att ansöka om anstånd är dels arbetsgivare med lönekostnader, dels företag som är skattskyldiga för mervärdesskatt. Totalt finns ca 280 000 företag som har en eller fler anställda och ca 1,1 miljoner företag som är mervärdesskatteregistrerade. Även företag som inte utnyttjar möjligheten att få anstånd kan komma att gynnas av förslaget genom att deras kunder och leverantörer får förbättrad likviditet genom anstånd.

6.5 Effekter för inkomstfördelningen och den ekonomiska jämställdheten

Möjligheten till anstånd förväntas medföra att fler företag kommer att klara den tillfälliga likviditetsbrist som följer av virus epidemin. Av detta följer att fler kommer att kunna behålla sin försörjning, vilket gör att inkomstskillnaderna blir mindre än de skulle bli utan möjligheten till anstånd. Den avgiftsfria perioden bedöms bidra till detta ytterligare. Förslaget riktar sig i huvudsak till näringslivet där män har sin anställning i högre grad än kvinnor. En följd av detta är att de arbeten som räddas

genom förslaget i högre grad tillhör män än kvinnor. Det medför i sin tur att en större del av de samlade inkomsterna, som förslaget säkerställer, hänförs sig en större del på gruppen män än på gruppen kvinnor.

6.6 Effekter för sysselsättning

De tillfälliga anstånden förväntas stärka förutsättningarna för bibehållen sysselsättning på kort sikt genom att företagens likviditet stärks, vilket i sin tur minskar behovet av uppsägningar och risken för företagskonkurser. Genom att ta ut anståndsavgift först från och med den sjunde månaden minskar kostnaden för de företag som använder denna möjlighet, vilket bidrar ytterligare för företagen att behålla sin personal.

6.7 Effekter för myndigheter och allmänna förvaltningsdomstolar

Förslaget förväntas medföra tillkommande kostnader för Skatteverket för t.ex. informationsinsatser och justering av systemstöd, och därutöver även vissa tillkommande kostnader för ärendehantering. Det bedöms att kostnaderna kan hanteras inom befintliga ekonomiska ramar för Skatteverket.

När det gäller effekter för de allmänna förvaltningsdomstolarna görs bedömningen att det främst är bestämmelsen om att anstånd i vissa fall ska kunna återkallas av Skatteverket som skulle kunna leda till att vissa beslut överklagas till de allmänna förvaltningsdomstolarna. Det bedöms dock att det inte finns anledning att räkna med någon nämnvärd ökning av antalet mål. Eventuella tillkommande kostnader bedöms därför kunna hanteras inom befintliga ekonomiska ramar för Sveriges Domstolar.

6.8 Övriga effekter

Förslaget förväntas inte medföra några effekter för offentlig sektor i allmänhet och miljön.

7 Författningskommentar

3 §

I paragrafen finns bestämmelser om återkallelse av anstånd.

I *första stycket* görs ett tillägg som innebär att om de skatter och avgifter som anståndet avser har satts ned, får Skatteverket återkalla anståndet i motsvarande mån. En sådan återkallelse innebär att anståndsbeloppet sätts ned så att det motsvarar de skatter och avgifter som anståndet avser.

I *andra stycket*, som är nytt, anges att Skatteverket i vissa andra fall, utöver vad som följer av första stycket, får återkalla anstånd helt eller delvis.

Av *första punkten* framgår att Skatteverket får återkalla anståndet om den skattskyldige har näringsförbud eller är försatt i konkurs.

I *andra punkten* anges att Skatteverket får återkalla anståndet om beslutet om anstånd är felaktigt och felaktigheten beror på att den skattskyldige har lämnat oriktiga eller vilseledande uppgifter, dvs. sådana situationer som omfattas av 37 § andra stycket 3 förvaltningslagen (2017:900). Ett vilseledande kan bestå i att den skattskyldige har lämnat felaktiga uppgifter om ett relevant sakförhållande. En tillämpning av denna grund för återkallelse kan också aktualiseras om den skattskyldige har undanhållit relevanta fakta.

Av *tredje punkten* framgår att Skatteverket får återkalla anståndet om det finns synnerliga skäl. Med synnerliga skäl avses undantagssituationer som faller utanför grunderna för återkallelse i den första och andra punkten. Det kan t.ex. röra fall där det kan konstateras att det företag som har beviljats anstånd har använts som ett verktyg för att begå ekonomisk brottslighet och där beslut om näringsförbud ännu inte har fattats. Denna grund för återkallelse ska tillämpas restriktivt.

Övriga ändringar är redaktionella.

Övervägandena finns i avsnitt 4.

5 §

I paragrafen finns bestämmelser om anståndsavgift.

I *första stycket* görs ett tillägg som innebär att anståndsavgiften tas ut med 0,2 procent på beviljat anståndsbelopp från och med den sjunde kalendermånaden efter att anstånd beviljats.

Övervägandena finns i avsnitt 3.

5 a §

I paragrafen, som är ny, finns bestämmelser om den period då anståndsavgift inte ska tas ut för anstånd som avser samma skatter och avgifter.

Av bestämmelsen framgår att om ett nytt anstånd har beviljats för samma skatter och avgifter som ett tidigare anstånd, får sådana kalendermånader då anståndsavgift inte ska tas ut enligt 5 § första stycket vara sammanlagt högst sex kalendermånader. Detta innebär att om ett nytt anstånd beviljats för samma skatter och avgifter som ett tidigare anstånd, ska de kalendermånader under vilka anståndsavgift inte har tagits ut under den tidigare anståndstiden beaktas vid bestämmandet av när anståndsavgift ska börja tas ut för det nya anståndet. För ett sådant nytt anstånd kan detta t.ex. innebära att anståndsavgiften ska börja tas ut från och med kalendermånaden efter att detta anstånd beviljats, om sex kalendermånader under vilka anståndsavgift inte har tagits ut redan har förflutit under den tidigare anståndstiden.

Ett exempel kan illustrera hur denna bestämmelse ska tillämpas.

I exemplet beviljas anstånd den 15 april 2020. Anståndstiden bestäms till nio månader. Bestämmelserna i 5 § första stycket innebär att anståndsavgift inte tas ut under kalendermånaderna maj–oktober 2020, utan först från och med november 2020. Sedan upphör anståndet och den 15 februari

2021 beviljas ett nytt anstånd för samma skatter och avgifter. Eftersom sex kalendermånader under vilka anståndsavgift inte har tagits ut redan har förflutit under den tidigare anståndstiden, ska anståndsavgiften för det nya anståndet börja tas ut från och med kalendermånaden mars 2021.

Om ett nytt anstånd beviljas med ett högre anståndsbelopp än det tidigare anståndet, ska anståndet som avser den överskjutande delen inte anses utgöra ett anstånd för samma skatter och avgifter. Detta innebär att anståndsavgift tas ut på denna överskjutande del av anståndsbeloppet först från och med den sjunde kalendermånaden efter att det nya anståndet beviljats.

Övervägandena finns i avsnitt 3.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

I *första punkten* anges att lagen träder i kraft den 1 juni 2020.

Av *andra punkten* framgår att lagen tillämpas på anstånd som har beviljats från och med den 30 mars 2020. Det innebär bl.a. att anståndsavgiften ska börja tas ut först från och med den sjunde kalendermånaden efter att anstånd beviljats även när det gäller anstånd som har beviljats från och med detta datum och före ikraftträdandet. Det innebär vidare bl.a. att Skatteverket i vissa fall helt eller delvis får återkalla även anstånd som har beviljats från och med den 30 mars 2020 och före ikraftträdandet.

Övervägandena finns i avsnitt 5.